

NOG NIET KLAAR MET PARTICIPATIE

Rijk geschakeerd

Veel kans dat de kersverse koning vooraf niet ingeschat heeft wat het effect zou zijn van zijn eerste troonrede een jaar geleden. Plots was de participatiesamenleving een hot item, een *buzzword*. Daar hoorde ook enig (politiek) ongenoegen bij, want tenslotte is ‘participatiesamenleving’ een vaag begrip waar iedereen zijn ideeën in kwijt kan. Rutte moest dan ook in het parlement uitleg komen geven. Daarmee was het debat niet afgesloten. Op diverse congressen komt de participatiesamenleving aan de orde. Zo ook op het jaarlijks congres van de VNG net voor de zomer. Kim Putters, directeur van het Sociaal en Cultureel Planbureau, mocht er de openingsrede verzorgen, en die tekst is nu als publicatie beschikbaar.

Putters start met de voorgeschiedenis van het begrip ‘participatiesamenleving’, dat lang niet zo nieuw is als het lijkt. Belangrijker is echter zijn observatie dat er bij de discussie heel wat beroep gedaan wordt op veronderstellingen over bijvoorbeeld de kracht van de samenleving of de lagere kosten van de zelfredzame burger. Van veronderstellingen is echter maar de vraag in welke mate ze met de realiteit stroken. Er beleid op baseren houdt een zeker risico in. Samen met Aletta Winsemius heb ik eerder vanuit dit perspectief de Wmo als beleidsutopie omschreven: mooie doelstellingen, maar niemand die met enige zekerheid kan voorspellen of het ook zo gaat uitpakken. Putters gaat verder met het duiden van de meervoudigheid van participatie.

Het gaat over arbeid, over vrijwilligerswerk, over beleidsbeïnvloeding. Laten we dat niet verenigen tot eenheidsworst, en laten we in beeld houden dat het niet altijd over meer, maar ook over andere participatie kan gaan. Vervolgens is er aandacht voor randvoorwaarden van participatie, waarbij vooral onderwijs een belangrijke rol krijgt.

Na aandacht voor de transities en veranderende verhoudingen tussen rijk, gemeenten en burgers komt Putters tot vijf dilemma’s. Het eerste meest indringende daarvan gaat over solidariteit versus eigen verantwoordelijkheid. Het draagvlak voor solidariteit neemt af, maar kunnen we onder de roep van eigen verantwoordelijkheid medeburgers laten verkommeren? Het tweede belangrijke dilemma gaat over maatwerk versus gelijke behandeling. Iedereen gelijk voor de wet is een mooi principe, maar hoe kun je dan nog maatwerk leveren? De andere dilemma’s zijn bevoogding versus moreel appel, representatie versus participatie, en uitvoeringsloket versus mede-overheid.

Putters sluit af met de waarschuwing dat nog niet aan de randvoorwaarden van de participatiesamenleving voldaan is, en dat die zich daarom ‘al doende’ zal moeten ontwikkelen. We zijn dus 1 januari 2015 nog lang niet klaar.

Met de trefwoorden VNG en Putters kan de lezing ook worden teruggevonden op Youtube.

AUTEUR Kim Putters
UITGEVER SCP
PRIJS € 9/gratis via scp.nl
PAGINA'S 60
ISBN 978 90 3770715 1